

ΕΛΛΗΝΙΚ

ΑΔΕΛΦΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥ.

ΧΩΝ

ΕΛΛΗΝΙ

ΔΩΝ

ΝΟΣΟΚΟ-

ΜΩΝ

Υ
Γ
Ε
Ι
Α
Σ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Τ
Ε
Υ
Χ
Ο
Ν

ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΔΕΛΦΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΩΝ
(Ύψηλάντου 45-47)

Έτησία Συνδρομή Περιοδικού, διά τὸ ἐσωτερικὸν	δρχ. 50
»	διά τὸ ἐξωτερικὸν \$ 3
Τιμὴ τεύχους	δρχ. 10

Ἐπεύθυνος ἐκδόσεως
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ, Θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμος»,
Ἐψηλάντου 45-47, Ἀθήναι Τ.Τ. 140.

ΤΥΠΟΙΣ: ΤΥΠΟ - ΤΕΧΝΙΚΗ - OFFSET, Ε.Π.Ε. ΜΕΓΙΣΤΗΣ 24, ΚΑΛΛΙΘΕΑ ΤΗΛ. 968.320

Προϊστάμενος τοῦ ἐργοστασίου :
ΣΤΕΦΑΝΟΣ Γ. ΠΟΠΟΒΙΤΣ, Ἐ. Βενιζέλου 83, Ἀθήναι - 4

Ἡ διεύθυνσις ἐπιφυλάσσει εἰς ἑαυτὴν πάντοτε τὸ δικαίωμα νὰ μὴ δημοσιεύῃ ἢ νὰ συντέμνη κατὰ τὴν κρίσιν της οἰονδήποτε χειρόγραφον.
Χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ἡ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΕΛΕΝΗΣ ΠΕΤΡΑΛΙΑ».

ΤΟ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ.

ΝΕΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ,
ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΑΥΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΟΣΗΛΕΙΑΝ ΤΩΝ
ΑΣΘΕΝΩΝ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ Γ' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑ-
ΤΟΥΧΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΡΙΩΝ.

ΠΕΡΟΥΝΑΚΕΙΟΣ ΕΞΟΧΗ ΑΔΕΛΦΩΝ Ε.Ε.Σ.

ΤΟ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΑΜΜΟΥ
ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

(Αναδημοσίευσις ἀπὸ τὸ περιοδικὸν «ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ»)

I) Διὰ τοῦ ὅρου «νοσηλευτικὸν πρόβλημα» ἐννοοῦμεν οὐχὶ μόνον τὸ πρόβλημα τῆς νοσηλείας ὑπὸ τὴν κυριολεξίαν καὶ τὴν στενὴν ἔννοιαν αὐτοῦ, ἀλλὰ γενικώτερον τὸ σύνολον τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα γεννῶνται ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς νόσου ἢ ἀσθενείας τοῦ ἀνθρώπου. Περιλαμβάνονται, ἐπομένως, πᾶσαι αἱ προσπάθειαι διὰ τὴν ἰατρικὴν περίθαλψιν καὶ θεραπείαν ὑπὸ τὴν γενικωτέραν ἔννοιαν τῶν ἀσθενῶν σωματικῶς ἢ ψυχικῶς, διὰ τὴν πάσης φύσεως νοσηλείαν αὐτῶν εἰς Θεραπευτήρια, Νοσοκομεῖα, Κλινικάς, κατ' οἶκον ἢ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, εἰς τὸν τόπον τῶν ἀτυχημάτων, σεισμῶν, θεομηγιῶν, πλημμυρῶν κλπ.

II) Αἱ ἐν συνεχείᾳ ἐκτιθέμεναι σκέψεις καὶ παρατηρήσεις δὲν διατυποῦνται μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐξαντλήσουν τὸ ὡς ἄνω πολυσύνθετον καὶ πολλαχῶς δυσχερές, σπουδαιότατον, ἀπὸ θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἀπόψεως, πρόβλημα, καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καὶ ὡς ἐκ τῶν παρεπομένων καὶ ἀντανακλαστικῶν συνεπειῶν καὶ ἐπιδράσεων εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν πολλῶν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως πλὴν στενῶς συνδεομένων μετ' αὐτοῦ σοβαρῶν γενικῶν διὰ τὴν Κοινωνίαν προβλημάτων. Ἐν πρώτοις περιορίζονται εἰς τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν γνωμῶν καὶ διατύπωσιν προτάσεων διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κοινωνικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς. Εἶναι περιττὸν νὰ λεχθῆ ὅτι δὲν ἀποβλέπουν αἱ σκέψεις καὶ παρατηρήσεις αὗται εἰς τὴν ὀπωσδήποτε, ἔστω καὶ ἀκροθιγῶς, ἐξέτασιν τοῦ αὐτοῦ προβλήματος ἀπὸ τῆς καθαρῶς ἐπιστημονικῆς καὶ τῆς τεχνικῆς αὐτοῦ ἐκδηλώσεως, δι' ἣν ὁ γράφων οὐδεμίαν ἔχει ἀρμοδιότητα, καὶ συνεπῶς θὰ ἦτο πλέον ἢ τολμηρὸν νὰ

ριφοκινδυνεύσῃ ἔστω καὶ ἔμμεσον ἐπέμβασιν εἰς τὸ πλαίσιον ξένης ἀρμοδιότητος.

III) Πολλὴ ἐγένετο καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν κατ' ἐπανάληψιν καὶ προσφάτως συζητήσεις καὶ πολλὰ ἠκούσθησαν ἀπὸ ἰδιωτικῆς καὶ ἐπισήμου πλευρᾶς διὰ τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν εὐρίσκονται αἱ διάφοροι ἀπὸ κρατικῆς πλευρᾶς καὶ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καταβαλλόμεναι προσπάθειαι διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν καλυτέραν καὶ μᾶλλον ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν καὶ προώθησιν πρὸς ὀριστικὴν κατὰ τὸ δυνατόν λύσιν τοῦ ὡς ἄνω προβλήματος ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει. Πολλὰ ἄξια λόγου καὶ πολλῆς προσοχῆς διετυπώθησαν παρατηρήσεις καὶ ὑποδείξεις.

IV) Ἐξ ἄλλου, οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῆ, νομίζομεν, ὅτι καὶ παλαιότερον καὶ ἐπ' ἐσχάτων πολλὰ ἐπετεύχθησαν εἰς τὸν περὶ οὗ πρόκειται σπουδαιότατον κοινωνικὸν τομέα, χάρις εἰς τὴν ἀναπτυχθεῖσαν καὶ ἀναπτυσσομένην καὶ σήμερον κρατικὴν (ὑπὸ πολλὰς μορφάς) δραστηριότητα καὶ τὴν πολλαχῶς εἰς διάφορα σημεῖα καὶ ἀπὸ πολλῶν πλευρῶν ἐκδηλωθεῖσαν καὶ ἐκδηλουμένην, ἐξ εὐγενῶν ἐλατηρίων, τιμώντων τὴν Πατρίδα ἡμῶν, ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Τοῦτο δὲν σημαίνει, βεβαίως, ὅτι τὰ πάντα βαίνουν καλῶς καὶ ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται εἰμὴ μόνον συντήρησις τῶν καλῶς κειμένων. Θὰ ἦτο πεπλανημένη τοιαύτη ἀντίληψις καὶ θὰ ἠδύνατο νὰ κατηγορηθῆ ὡς ὀφειλομένη τοῦλάχιστον εἰς ἀτελεῆ γνώσιν τῶν πραγμάτων. Πολλὰ εἶναι τὰ ὅσα πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῆ παρὰ πάντων ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνουν καὶ δὴ ἐπὶ τῆ βάσει προγράμματος καὶ διὰ συστηματικῆς καὶ συντονισμένης προσπαθείας τῶν ἀρμοδίων καὶ ὑπευθύνων ἀπὸ πάσης πλευρᾶς

και πρωτοβουλίας.

Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον (διότι πρόκειται περὶ ἀγῶνος καὶ μάλιστα λίαν δυσχεροῦς) τὴν πρώτην καὶ ὑπεύθυνον θέσιν ἔχει τὸ Κράτος ὡς ἐκ τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ἀποστολῆς καὶ τῆς σημασίας τοῦ περὶ οὗ πρόκειται τομέως. Ἐκ τούτου ὁμῶς οὐδαμῶς ἔπεται ὅτι ἀρκεῖ μόνον ἡ Κρατικὴ μέριμνα καὶ δραστηριότης. Οὔτε εἶναι ὀρθὴ ἢ ἀντίληψις ὅτι διὰ πάντα εἶναι ἀρμόδιον καὶ ὑπεύθυνον μόνον τὸ Κράτος. Ὡς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τομείς τῆς κρατικῆς δραστηριότητος, οὕτω καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς ἀμύνης κατὰ τῆς ἀσθενείας ἐν γένει καὶ τῆς ἀντιμετωπίσεως αὐτῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς προνοίας.

Ἐν γένει ἀρμοδιότητα καὶ καθήκον πρὸς ἀνάπτυξιν πρωτοβουλίας καὶ δραστηριότητος ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς συνδρομῆς τοῦ Κράτους ἢ καὶ παραπλευρῶς αὐτοῦ ἔχουν καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Μεταξὺ τούτων περιλαμβάνονται κυρίως οἱ τεταγμένοι εἰς ὑπευθύνους κρατικὰς θέσεις, οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ ἱατρικόν, νοσηλευτικόν καὶ ἐν γένει ὑγειονομικόν προσωπικόν καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ὀλόκληρος ἡ Κοινωνία. Ὁρθότατα παρετηρήθη, κατ' ἐπανάληψιν καὶ ἐσχάτως (βλ. ἀνακοινώσεις κ. Σπ. Δοξιάδη), ὅτι ἡ Κοινωνία ὡς σύνολον καὶ τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὴν πρόσωπα καὶ κατηγορίαι κατ' ἰδίαν, δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται εἰς τὸν ρόλον τοῦ ἀπὸ κερκίδων τοῦ σταδίου καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ ἐπόπτου καὶ ἐλεγκτοῦ, ἀλλὰ νὰ κατέρχεται εἰς τὸ στάδιον τοῦ ἀγῶνος καὶ νὰ συμπράττει ἐνεργῶς μετὰ πίστεως, δυνάμεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ μετὰ τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ ἀγῶνος εἰς τὴν καταβαλλομένην γενικὴν προσπάθειαν. Χωρὶς νὰ ἀποκλείηται ἡ ἐποπτεία, ἡ παρακολούθησις καὶ ἡ ἐπαγρύπνησις γενικῶς καὶ ἡ ἀναζητήσις εὐθυνῶν εἰς ἃς περιπτώσεις ἐκ τῶν πραγμάτων ἀποδεικνύεται ὅτι σημειοῦνται ἀδικαιολόγητοι παραλείψεις ἢ πλημμελεῖς ἢ ἐπιπολαιὰ ἀντιμετώπισις τῶν κατ' ἰδίαν προβλημάτων, ἃς μὴ κατατριβώμεθα εἰς πέραν τοῦ δέοντος ἀναζητήσις εὐθυνῶν καὶ γενικώτερον εἰς μεμφυιοιρίας.

Ἄς θεωρῆ, λοιπόν, ἕκαστος ἐξ ἡμῶν εἰς οἵανδήποτε θέσιν καὶ ἂν εὐρίσκεται, ὅτι αὐτὸς εἶναι εἰς τῶν κυρίως ὑπευθύνων

δι' ὅ,τι δὲν ἔχει γίνεαι καὶ πρέπει νὰ γίνῃ καὶ ἃς ἀποδυθῶμεν πάντες ἀπὸ κοινοῦ, Κράτος καὶ ἀρμόδιοι ὑφ' οἵανδήποτε ιδιότητα, ἄτομα ἢ ομάδες ἢ ὀργανώσεις ιδιωτῶν, ἰδρύματα κλπ., εἰς κοινὴν ὀργανωμένην προσπάθειαν καὶ πρὸς ὀρισμένας κατευθύνσεις καὶ μὲ ὀρισμένους κοινούς στόχους, πρὸ παντὸς ἐν γνώσει τῆς ὑφισταμένης πραγματικότητος, τῆς ἱεραρχίας καὶ διαβαθμίσεως τῶν ἀναγκῶν, τῆς ἐπειγούσης φύσεως αὐτῶν εἰς τὸν σπουδαιότατον τοῦτον τομέα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καὶ δραστηριότητος καὶ μετὰ τῆς διαθέσεως καὶ προνοίας τοῦ πτωγοῦ μὲν ἢ πάντως διὰ πολλῶν ὑποχρεώσεων βαρυνομένου, ἀλλ' ἐπιμελοῦς, ὡς ἔλεγον οἱ Ῥωμαῖοι, οἰκογενειάρχου (τῆς καλῆς καὶ ἐξ ἴσου στοργικῆς φτωχομάνας, ὡς λέγει ὁ λαός).

V) Ἐν πρώτοις, εἶναι σκόπιμον νὰ τοιςσῆ, ὅτι πρέπει νὰ προηγηθῆ ἀναγνώρισις τῶν ὑπαρχουσῶν ἀναγκῶν, καὶ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν δυναμένην νὰ γίνῃ πρόβλεψιν πρόκειται νὰ δημιουργηθοῦν εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον ἐν ὄψει τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν, τῶν μέσων, ἅτινα ὑπάρχουν καὶ δύνανται καὶ πρέπει νὰ διατεθοῦν διὰ τοὺς ἐπιδιωκομένους σκοπούς.

A) Συμφωνοῦμεν, πάντες, ἐφ' ὅσον δύναται τις, νὰ γνωρίζῃ, ὅτι τὰ ὑπάρχοντα σήμερον νοσηλευτικὰ ἰδρύματα καὶ αἱ ἰδιωτικαὶ κλινικαὶ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, παρὰ τὴν κατὰ τὰς δύο τελευταίας δεκαετίας σημειωθεῖσαν ἀξίαν λόγου αὐξήσιν καὶ ἐπέκτασιν καὶ παρὰ τὰς ἀναμφισβητήτως γενομένας προσθήκας, βελτιώσεις καὶ ἐφοδιασμούς εἰς σύγχρονα μέσα θεραπείας καὶ νοσηλείας, εἶναι ἀνεπαρκῆ.

Ἡ ἀνεπάρκεια αὕτη δὲν ἀνάγεται μόνον εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀπαιτουμένων κλινῶν καὶ ἐν γένει χώρων θεραπείας καὶ νοσηλείας, ἀλλ' ἐν τισὶ καὶ εἰς τὰ σύγχρονα μέσα θεραπείας καὶ νοσηλείας.

B) Εἶναι βέβαιον, καὶ ἀπὸ γενικωτέρας ἀπόψεως οὐχὶ δυσάρεστον, τὸ φαινόμενον, καθ' ὃ, παρὰ τὰς ἀναμφισβητήτους προόδους τῆς Ἐπιστήμης καὶ Πρακτικῆς εἰς τοὺς τομείς τῆς διαγνώσεως καὶ καταπολεμήσεως τῶν διαφόρων νόσων καὶ τὰ ἀπὸ κρατικῆς πλευρᾶς καὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, συστηματικώτερον

ἢ παλαιότερον λαμβανόμενα μέτρα, εἰς τοὺς περὶ ὧν πρόκειται κλάδους, σημειοῦνται τόσαι πρόοδοι καὶ μετὰ τόσης ταχύτητος, ὥστε νὰ ζητῆται πάντοτε παρὰ τῶν ἀρμοδίων καὶ ὑπευθύνων ἢ προσαρμογὴ νέων στοιχείων ἐξοπλισμοῦ τῶν νοσηλευτικῶν ἰδρυμάτων, ὥστε νὰ εὐρίσκωνται ταῦτα οὐχὶ μακρὰν τοῦ ἐκάστοτε ἐπιπέδου τῶν συγχρόνων ἐξελίξεων.

Γ) Περαιτέρω, νομίζομεν, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητηθῆ σοβαρῶς ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται τομεὺς τῆς Κρατικῆς καὶ κοινωνικῆς δραστηριότητος, κατατάσσεται εἰς τὴν πρῶτην γραμμὴν, παραλλήλως πρὸς τοὺς τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως, τῆς παιδείας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς παντοειδοῦς ἀμύνης τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινωνίας κατὰ ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν. Ἡ κατάταξις αὐτῆ δικαιολογεῖται καὶ ἐπιβάλλεται οὐ μόνον ἀπὸ γενικωτέρας θρησκευτικῆς καὶ πρωτίστως χριστιανικῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς πλευρᾶς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ στενῶς ὑλικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀπόψεως. Ἡ ὑπὸ τὴν εὐρείαν ἔννοιαν πρόνοια καὶ ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς ἀσθενείας, τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ἀπορίας ἐν γένει, εἶναι θεβαίως πρωτίστως χριστιανικὸν καὶ ὑπὸ τῆς ὀρθῆς ἀνθρωπιστικῆς ἀντιλήψεως ἐπιβαλλόμενον καθήκον. Ἀποτελεῖ ὁμῶς ἢ ἐκπληρωσις τοῦ καθήκοντος τούτου παραλλήλως καὶ σπουδαιότατον παράγοντα τῆς προσπάθειας, ἣτις καταβάλλεται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τε ἰδιωτικῆς καὶ τῆς δημοσίας οἰκονομίας. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ἀπὸ πόσων καὶ ποίων ἐργατικῶν καὶ γενικώτερον παραγωγικῶν δυνάμεων στερεῖται ἢ ὅλη παραγωγικὴ προσπάθεια ὑπὸ τὴν εὐρείαν ἔννοιαν καὶ γενικώτερον ἢ ἐθνικὴ οἰκονομία, λόγῳ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ἀσθενειῶν καὶ τῆς μὴ ἐγκαίρου, μὴ προσηκούσης καὶ μὴ ἐπιτυχοῦς κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως ἐφικτὸν ἀντιμετώπισεως αὐτῶν.

Δ) Τὸν χαρακτῆρα τούτων τῶν ἀναγκῶν, τὰς ὁποίας δημιουργεῖ τὸ ὅλον νοσηλευτικὸν ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην ἔννοιαν πρόβλημα, καὶ τῶν πρὸς θεραπείαν καὶ κάλυψιν αὐτῶν μέσων, πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε καὶ πάντες πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ ἰδίᾳ τὸ Κράτος καὶ ἢ Κοινωνία. Τονίζομεν τοῦτο, διότι, χωρὶς νὰ παραγνωρίζωμεν ἔστω

καὶ ἐπὶ ἐλάχιστον καὶ χωρὶς νὰ διανοούμεθα νὰ ὑποτιμήσωμεν τὴν σπουδαιότητα καὶ τὸν ρόλον τῶν ἄλλων Κρατικῶν καὶ κοινωνικῶν δραστηριοτήτων, δὲν δύναμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ λέγωμεν πάντες ὅτι ἐκπληροῦμεν τὸ πρὸς τὸν Θεόν, τὴν Πατρίδα καὶ τὴν Κοινωνίαν καθήκον καὶ πρὸς ἀλλήλους καθήκον, ὅταν παραμερίζωμεν τὰς ἀνάγκας τοῦ ἐξεταζομένου τομέως, χάριν οἴουδήποτε ἄλλου, ὅσονδήποτε σπουδαίου σκοποῦ. Πάντοτε καὶ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν, ἰδιαίτερος ὁμῶς εἰς τοὺς σημερινούς καιρούς καὶ χρόνους καὶ ὑπὸ τὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ζῶμεν, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνεχθῆ τις, ἀνεξαρτήτως χριστιανικῶν καὶ ἀνθρωπιστικῶν σκέψεων, τὴν ἔλλειψιν ἔστω καὶ εἰς ἓνα συνάνθρωπον, τῶν ἀπαραιτήτων μέσων ἀντιμετώπισεως οἴασδήποτε ἀσθενείας ἢ τῶν κινδύνων ἐκ ταύτης ἢ ἐκ τῆς παρόδου τῆς ἡλικίας ἢ ἐξ ἀτυχημάτων.

Διὰ νὰ τὰ εἴπωμεν ἀπλούστερον, εἶναι ἀδύνατον νὰ δικαιολογηθῶμεν πάντες, ὅταν ἔστω καὶ εἰς συνάνθρωπος ἀσθενῆς κινδυνεύῃ δι' ἔλλειψιν ἀπαραιτήτου καὶ δραστηκῆς κατὰ τὰ παραδεδεγμένα ἀντιμετώπισεως τῆς ἀσθενείας κλπ. (ἐπιστημονικῆς, νοσοκομειακῆς, νοσηλευτικῆς, φαρμακευτικῆς κλπ. βοήθειας).

VI) Ὡς ἔχουν σήμερον παρ' ἡμῶν τὰ πράγματα καὶ ὡς θὰ ἔχουν ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον εἰς τὸ μέλλον, ἢ ἀπὸ μιᾶς πλευρᾶς προσπάθεια (καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ μόνου τοῦ Κράτους), ὅσονδήποτε μεγάλη καὶ ἀξιόλογος καὶ ἂν εἶναι καὶ ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἐνταθῆ (καὶ πράγματι πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῆ ὅτι ἐντείνεται), εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπαρκέσῃ. Χρειαζέται, ἐπαναλαμβάνομεν, καθολικὴ καὶ συντονισμένη, ἐν πνεύματι ἀληθοῦς συνεργασίας καὶ ἐνδιαφέροντος, πίστεως, ἐνθουσιασμοῦ καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπης διὰ τὸν πάσχοντα συνάνθρωπον, προσπάθεια. Μία κατεύθυνσις, εἰς στόχος, πάντες ἐν συνεργασίᾳ («ὄλα τὰ σφυριὰ εἰς τὸ ἴδιο καρφί» κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν λαϊκὴν ἔκφρασιν).

Ἄς ἴδωμεν τώρα τί ἕκαστος τῶν ἀναφερθέντων παραγόντων ὀφείλει καὶ ἔχει τὴν εὐχέρειαν νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὸν περὶ οὗ πρόκειται κοινὸν ἀγῶνα, τί ἢ Κοινωνία καὶ τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὴν ἄτομα δύ-

νανται και ἔχουν καθήκον νὰ πράξουν και κατὰ τίνα τρόπον.

Α) Τὸ Κράτος πολλὰ ἄξια λόγου ἔπραξε και πολλὰ τὰ ἄξια ἀναγνωρίσεως πράττει και πολλήν διὰ τῶν διαφορῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν καταβάλλει προσπάθειαν. Ἐπιτραπῆ ὅμως νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι θὰ πρέπει αἱ τελευταῖαι αὗται προσπάθειαι νὰ ἐνισχυθοῦν ἐν τῷ πνεύματι και ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ἀνωτέρω ἐπισημαινομένης πρωταρχικῆς σπουδαιότητος και σοβαρότητος. Θὰ πρέπει τὸ Κράτος ἐν πνεύματι δικαιοσύνης και ἴσης μεταχειρίσεως (ἢ ἀκόμη σαφέστερον ἀναλόγου μεταχειρίσεως), νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν, τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτωμένων ὑπηρεσιῶν και ἰδρυμάτων και ἐν γένει τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν πολλῶν και ποικίλων προβλημάτων τοῦ περὶ οὗ πρόκειται τομέως, τὰ ἀπαραίτητα οἰκονομικά, τεχνικά και ἐν γένει ὑλικῆς φύσεως, μέσα.

Πέραν αὐτοῦ θὰ ἐδοῆθαι πολὺ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, ἐὰν ἐδίδοτο ἐκ μέρους τῆς Ἡγεσίας τοῦ Κράτους τὸ σύνθημα τῆς ἀναλήψεως ὑπὸ πάντων γενικωτέρου ἀγῶνος διὰ τὰ ἐν λόγῳ προβλήματα. Ἐξ ἄλλου, θὰ πρέπει τὸ Κράτος οὐ μόνον νὰ δεχθῆ και νὰ ἐνισχύσῃ, ἀλλὰ και νὰ προκαλέσῃ τὴν εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τομέα δραστηριότητα τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ἐννοίαν αὐτῆς. Ἡ στενὴ συνεργασία και ἡ κοινὴ κατεύθυνσις εἶναι ἀπαραίτητος. Οὕτε τὸ Κράτος μόνον δύναται νὰ ἀντεπεξέλθῃ ἄνευ τῆς ὀλοθύμου και ὀλοφύχου συμμετοχῆς τῆς Κοινωνίας εἰς τὰ πολλὰ και δυσχερῆ προβλήματα, οὔτε ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία μόνη ἐπαρκεῖ ἄνευ τῆς Κρατικῆς δραστηριότητος και τῶν Κρατικῶν μέσων νὰ ἀναλάβῃ παρομοίαν προσπάθειαν.

Τοῦτο ἰσχύει και γενικῶς, ἰδιαίτερος δὲ παρ' ἡμῖν, ὅπου ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία τόσα ἄξια λόγου ἔχει νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν περὶ οὗ πρόκειται τομέα.

Β) Ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἀναλήψεως και διεξαγωγῆς ἀγῶνος γενικωτέρας ἐκτάσεως και σημασίας, και λίαν δυσχεροῦς, θὰ πρέπει ἀφ' ἐνός νὰ καταστρωθῆ σχέδιον κοινῆς ἐνεργείας πάντων τῶν παραγόντων τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος προσπαθεί-

ας και ἰδιαίτερος νὰ καθορισθῆ ἡ δραστηριότης και τὸ πεδῖον τῆς δράσεως τῆς Κοινωνίας και ἀφ' ἐτέρου νὰ ἀναγνωρισθοῦν αἱ ὑφιστάμεναι ἀνάγκαι και νὰ καθορισθοῦν τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ τεθοῦν εἰς τὴν διάθεσιν ἐκάστου ἢ αἱ προϋποθέσεις, ὑφ' ἃς ἕκαστος θὰ ἀναλάβῃ και θὰ συμμετάσχῃ εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα.

Γ) Ὡς και εἰς πάντα ἄλλον τομέα Κρατικῆς και κοινωνικῆς ἐν γένει, οὕτω και εἰς τὰ ζητήματα τῆς προστασίας τῆς δημοσίας ὑγείας και τῆς κοινωνικῆς προνοίας ἐν γένει ἀπαιτεῖται, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος, ἡ συνδρομὴ ὀρισμένων ἐξωτερικῶν και ἐσωτερικῶν προϋποθέσεων.

Δ) Διὰ τοῦ ὅρου «ἐξωτερικαὶ προϋποθέσεις» ἐννοοῦμεν ὅλας ἐκεῖνας τὰς προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἀναληψὶν και ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἀπὸ ἐπιστημονικῆς, τεχνικῆς και ἐμπειρικῆς πλευρᾶς, ὥστε νὰ διεξάγῃται τοῦτο ἐπιτυχῶς ὡς πρὸς τοὺς ἀμέσους και ἐμμέσους αὐτοῦ σκοπούς. Συνεπῶς ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχη:

α) Π λ ῆ ρ ε ς και ἄ ρ τ ι ο ν ἐ π ι σ τ η μ ο ν ι κ ὸ ν π ρ ο σ ω π ι κ ὸ ν π α σ ῶ ν εἰ δ υ ν α τ ὸ ν τ ὠ ν εἰ δ ι κ ο τ ῆ τ ω ν κατὰ τὰ ἐκάστοτε ἐν τῇ ἐπιστήμῃ και τῇ πράξει παραδεδεγμένα, ἔχον τὴν προσήκουσαν μὀρφωσιν και πείραν, ἐπαρκῆς εἰς ἀριθμὸν και εἰς τὴν κατάλληλον δι' ἕκαστον θέσιν. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐκφεύγει τῆς ἐρεῦνης τοῦ θέματος ἀπὸ τῆς κοινωνικῆς του πλευρᾶς και ἀπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀρμοδίων, εἰς ἣν και ἀναφερόμεθα. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι δὲν θὰ εἶναι τολμηρὸν νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι ἡ προϋπόθεσις αὕτη πληροῦται κατὰ ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὸν τρόπον. Και ἐκλεκτοὺς ἐπιστήμονας ἔχομεν και ἐπάρκεια ἀριθμητικὴ ὑπάρχει.

β) Π λ ῆ ρ ε ς και ἄ ρ τ ι ο ν ἀ π ὸ ἀ π ὸ ψ ε ω ς μ ο ρ φ ὴ ς ε ω ς, ἐ κ π α ι δ ε ὕ ς ε ω ς, ἐ π α ρ κ ῆ ς εἰ ς ἀ ρ ι θ μ ὸ ν ν ο σ η λ ε υ τ ι κ ὸ ν π ρ ο σ ω π ι κ ὸ ν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀδελφῶν, δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι αἱ ἀπὸ μακροῦ ὑφιστάμεναι Σχολαὶ τῶν Νοσοκομείων Εὐαγγελισμοῦ και Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ και τινες τῶν Κρατικῶν Νοσοκομείων συστημα-

τικῶς καὶ μετὰ πολλοῦ ζήλου τοῦ Διδακτικοῦ καὶ Ἐκπαιδευτικοῦ προσωπικοῦ ἐργαζόμεναι, ἐφοδιάζουν τὴν Κοινωνίαν δι' ἀριθμοῦ τινος, ἔστω καὶ ἐὰν οὐχὶ ἀπολύτως ἐπαρκοῦς, πεπαιδευμένων εἰς ἱκανοποιητικὸν βαθμὸν διπλωματούχων ἀδελφῶν νοσοκόμων. Ἐξ ἄλλου καὶ ἡ μόρφωσις στελεχῶν καὶ ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν διπλωματούχων ἀδελφῶν, ἀπαραίτητος λόγῳ τῶν συνεχῶν προόδων τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς νοσηλευτικῆς, γίνεται, ἀλλὰ μετὰ δυσχερειῶν εἰς τὰ κατάλληλα πρὸς τοῦτο ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα (Πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου) τῆς ἀλλοδαπῆς. Τούτου δοθέντος, θὰ ἠδύνατο νὰ διατυπωθῇ ἡ σκέψις μήπως ἐνδείκνυται ἡ ἴδρυσις καὶ παρ' ἡμῖν Σχολῆς ἐπιμορφώσεως στελεχῶν καὶ διδακτικοῦ προσωπικοῦ. Πέραν τούτου θὰ πρέπει ἀφ' ἐνός νὰ ἐνισχυθοῦν ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς αἱ ὑπάρχουσαι Σχολαὶ (ἢ καλύτερον τὰ συντηροῦντα αὐτὰς Ἰδρύματα), ὥστε νὰ αὐξήσουν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ τὴν ἀπόδοσίν των ἰδίᾳ ἀριθμητικῶς, ἀφ' ἑτέρου, καὶ προϋποτιθεμένου ὅτι θὰ εἶναι τοῦτο ἐπιτευκτόν, ἰδίᾳ ἀπὸ ἀπόψεως ὑπάρξεως διδακτικοῦ προσωπικοῦ καὶ μαθητριῶν, νὰ ἰδρυθοῦν καὶ ἕτεραι Σχολαὶ ἀδελφῶν νοσοκόμων.

γ) Πλήρης καὶ ἐπαρκῆς κατ' ἀριθμὸν καὶ ποσότητα ἐξοπλισμὸς τῶν ὑπαρχόντων νοσοκομείων καὶ θεραπευτηρίων καὶ διάθεσις ἐπαρκοῦς καὶ καταλλήλου ἀπὸ πάσης ἀπόψεως χώρου. Οὐδεὶς βεβαίως ἀγνοεῖ ὅτι τὸ θέμα τοῦτο εἶναι ἐξαιρετικῶς δυσχερὲς καὶ δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ εὑρεθοῦν τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα οἰκονομικὰ μέσα καὶ ὅτι πολλαὶ ἔχουν καταβληθῇ καὶ καταβάλλονται συνεχῶς ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἐσχάτως δὲ ἐλήφθησαν, ὡς ἀνεκοινώθη ἀρμοδίως διὰ τοῦ τύπου, σημαντικαὶ ἀποφάσεις ἐπὶ βασικῶν προβλημάτων τοῦ περὶ οὗ πρόκειται τοιμέως, καὶ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, ἀξιόλογοι προσπάθειαι, δὲν θὰ πρέπει δέ, λόγῳ τῶν ἐνταῦθα διατυπουμένων σκέψεων νὰ πιστευθῇ ἢ καὶ νὰ ὑποτεθῇ ἀπλῶς ὅτι ὑποδεικνύεται ἀγνωστος εἰς τοὺς λοιποὺς καὶ δὴ εἰς τοὺς ἀρμοδίους παράγοντας τρόπος ἀντιμετωπίσεως ριζικῶς τοῦ προβλήματος. Τὴν εὐθύνην πάντων ἡμῶν καὶ τῆς Κοινωνίας ἐν γένει, ὡς καὶ τὸ σοβαρὸν τοῦτο κοινωνικὸν πρό-

βλημα, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ νὰ τονίσωμεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ παροραῖται, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπαρκέσῃ μόνον τὸ Κράτος καὶ ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία καὶ ἐπιχειρήσεις, ἐν ὄψει τῶν κατ' ἀνάγκην μέχρις ἐνός ὁρίου περιωρισμένων οἰκονομικῶν δυνάμεων αὐτῶν καὶ τῶν μέσων, ἀτινα δύνανται νὰ προσπορισθοῦν. Εἶναι, ὡς καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιπτώσεις, ἀπαραίτητος ἡ συνδρομὴ τῆς Κοινωνίας. Βεβαίως ὑπάρχουν καὶ εἰς τὸ ἀπώτερον καὶ εἰς τὸ πρόσφατον παρελθὸν πολλὰ παραδείγματα συγκινητικῶν καὶ τιμητικῶν χειρονομιῶν εἰς τὸν τομέα τοῦτον, ἔχει νὰ σημειώσῃ τις. Ἀλλὰ δὲν ἐξηγντήθη, νομίζομεν, τὸ καθῆκον ἡμῶν τῶν ἄλλων καὶ τοῦ Κοινωνικοῦ Συνόλου. Ἀπαιτεῖται ζωηροτέρα καὶ θετικωτέρα ἐκδήλωσις εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, ἰδίως ἐκ μέρους ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἀντιμετωπίζουν μεγάλας δυσχερείας εἰς τὴν ἐξεύρεσιν οἰκονομικῶν μέσων διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων προβλημάτων.

VII) Πέραν ὅμως τῶν ἐκτεθεισῶν προϋποθέσεων καὶ ὑπὲρ τὰς προϋποθέσεις ταύτας, ὑπάρχει εἰς παράγων ἐνδιαφέρων ἀπὸ κοινωνικῆς ἰδίως πλευρᾶς, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἔχει δοθῇ ἢ προσήκουσα σημασία καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν πάντων ἡμῶν, ὡς μελῶν τῆς Κοινωνίας ἐν γένει. Καὶ ἐὰν ὑπάρξουν πᾶσαι αἱ ἐκτεθεῖσαι ὕλικαὶ καὶ ἐξωτερικαὶ προϋποθέσεις καὶ ἄλλαι, τὰς ὁποίας ὁ γράφων δὲν ἐσκέφθη ἢ παρέλειψε νὰ σημειώσῃ ἢ νὰ τονίσῃ ἐπαρκῶς καὶ με πᾶσαν πληρότητα, δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἔστω καὶ ἐν μέρει ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπός, ἐὰν δὲν συντρέξουν ὠρισμένα ἔστω τερικαὶ δυνάμεναι νὰ ὀνομασθοῦν προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι συνιστοῦν τὸν ἀνθρώπινον παράγοντα, ἄνευ τοῦ ὁποίου οὐδεμία μεγάλη καὶ σύνθετος προσπάθεια καὶ οὐδεὶς ἀγὼν τόσης σημασίας, ἐκτάσεως καὶ διαρκείας, (διότι, ὡς σημειωθῇ, ὅτι πρέπει νὰ εἶναι διαρκῆς, ἔντονος καὶ καθολικὸς) ὡς ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος, δύνανται νὰ ἐπιτύχουν. Ἐννοοῦμεν τὰς προϋποθέσεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι στηρίζονται ἐπὶ τῶν πνευματικῶν καὶ ψυχολογικῶν κυρίως στοιχείων. Πρέπει νὰ δημιουργηθῇ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἢ πάντως νὰ ἐνισχυθῇ καὶ νὰ

διατηρήται πάντοτε ἡ πίστις πρὸς τὸν ἀναλαμβάνομενον καὶ διεξαγόμενον ἀγῶνα, δηλαδή ἡ πεποίθησις τόσον τῶν ἀρμοδίων καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων, ὅσον καὶ τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινωνίας ὁλοκλήρου, — ὅτι περὶ ἀγῶνος καὶ δὴ δυσχεροῦς πρόκειται καὶ ὅτι ὁ ἀγὼν οὗτος εἶναι δίκαιος καὶ ἀποβλέπει εἰς πράγματι μεγάλους σκοποὺς καὶ ὅτι μόνον διὰ τῆς ὀλοφύχου συμμετοχῆς καὶ συμπαραστάσεως πάντων εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτύχη. Ἀπαιτεῖται προσέτι νὰ ὑπάρχη ἐνθουσιασμός καὶ διάθεσις ἀγωνιστικῆ καὶ πνεῦμα πλήρους συνεργασίας.

Ἄλλὰ διὰ νὰ δημιουργηθῆ καὶ νὰ ἀναπτυχθῆ τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο τῆς συνεργασίας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπαραίτητον καὶ δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς καταπληκτικὰ ἀποτελέσματα, προϋποτίθεται ὅτι ὑπάρχουν πλείονα τοῦ ἐνὸς συναισθήματα, ἅτινα δημιουργοῦν καὶ διατηροῦν τὸ κλίμα τοῦτο. Χρειάζεται ἐκτίμησις καὶ σεβασμός ἐκ μέρους ἐκάστου, τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς ἀξίας τῆς συμβολῆς τῶν λοιπῶν παραγόντων καὶ συνεργατῶν ἀτομικῶς καὶ συνολικῶς λαμβανομένων.

Ἡ ἐκτίμησις καὶ ὁ σεβασμός οὗτος, ὁμοῦς, προϋπόθεσιν ἔχουν τὴν ἀντικειμενικότητα τῆς διαθέσεως καὶ τῆς κρίσεως, τὴν ἐκμηδένισιν ἢ τοῦλάχιστον τὴν μείωσιν τοῦ ἐγωϊστικοῦ πνεύματος καὶ ἐπὶ πᾶσι τὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐν γένει. Ἐὰν ἕκαστος ἐγωϊστικῶς σκεπτόμενος φρονῆ, ὅτι αὐτὸς μόνον ἢ αὐτὸς καὶ ὀλίγοι ἄλλοι περὶ αὐτὸν ἢ μετ' αὐτοῦ συνεργαζόμενοι εἶναι τὸ πᾶν, δυνατότητος καρποφόρου συνεργασίας δὲν ὑφίσταται ἢ ἔχει πολὺ μικρὰ περιθώρια. Ἀντιθέτως ἢ συναίσθησις ὅτι πάντων ἡ συμβολὴ εἶναι σημαντική, οὐ μόνον ἐνισχύει τὸ πνεῦμα τῆς συνεργασίας, ἀλλὰ καὶ δημιουργεῖ καὶ σφυρηλατεῖ πολλὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, φιλίας, ἀδελφωσύνης, ἀγάπης, ἀλληλεγγύης κλπ., τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐξαιρετικὴν σημασίαν, οὐ μόνον διὰ τὸν συγκεκριμένον τομέα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τῆς Κοινωνίας γενικώτερον.

VIII) Ἡ δημιουργία καὶ ἀνάπτυξις τῶν ἐκτεθεισῶν προϋποθέσεων, οὐ μόνον θὰ ἐνισχύσῃ καὶ θὰ προαγάγῃ τὸν κοινὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ καὶ θὰ συντελέσῃ ὥστε νὰ ἀντιμετωπισθοῦν τὰ φλέγοντα προβλήματα τῶν

πρωταγωνιστούντων εἰς τὸν νοσηλευτικὸν τομέα, ὄχι μόνον ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἱκανοποιήσεως ἀτομικῶν συμφερόντων, ἀτινα καὶ αὐτὰ καθ' ἑαυτά, ἐὰν εἶναι δίκαια, εἶναι ἄξια προσοχῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γενικωτέρας ἀπόψεως διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ κυρίου καὶ τελικοῦ σκοποῦ. Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ λεχθῆ πόσον μεγάλην ἠθικὴν πίεσιν ἀσκεῖ ἡ Κοινωνία, εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν σχετικῶν προβλημάτων. Ἡ ἠθικὴ ἐπιβολὴ καὶ δύναμις τῆς Κοινωνίας, ἀπηλλαγμένη παντὸς προσωπικοῦ στοιχείου, ἢ ἰδιοτελοῦς ἐλατηρίου, εἶναι ἀπεριόριστου ἐκτάσεως καὶ εἰς βάθος καὶ εἰς ἐπιφάνειαν, καὶ εἶναι ἐκείνη, ἢ ὁποία ἀσκεῖται φυσικῶς καὶ ἀδιάστως καὶ γίνεται εὐχαρίστως δεκτὴ παρὰ παντὸς ἀρμοδίου καὶ ὑπευθύνου, διότι παρέχει σταθερὸν ἔρεισμα καὶ συνιστᾷ τὸ καλύτερον μέσον ἀντικειμενικῆς καὶ συνήθως πειστικῆς δικαιολογίας.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ προβλήματα ἐκάστου κλάδου ἢ ἐκάστης κατηγορίας τῶν ἀσκούντων λειτούργημα ἢ ἐπάγγελμα, χρησιμὸν διὰ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, καθίστανται καὶ προβλήματα τῆς Κοινωνίας ἐν γένει. Εἶναι περιττὸν νὰ τονισθοῦν ἐνταῦθα τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῆς δημιουργίας τῆς νοοτροπίας, θὰ ἐλέγομεν, ταύτης. Πλήσσει εἰρηνικῶς μὲν ἀλλ' ἀποτελεσματικῶς ὁ μεγαλύτερος καὶ φοβερώτερος ἐχθρὸς πάσης εὐγενοῦς καὶ ἀνθρωπιστικῆς κοινωνικῆς προσπάθειας, ὁ ἐγωϊσμός, ὁ ὁποῖος θέτει πάντοτε καὶ ὀπωσδήποτε εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τὸ ἀτομικὸν συμφέρον, καὶ τὴν ἀτομικὴν φιλοδοξίαν, θολώνει τὸν νοῦν καὶ τὴν ἐλευθέραν σκέψιν καὶ ἐμποδίζει τὴν ψυχραίμον καὶ ἀντικειμενικὴν κρίσιν. Δημιουργεῖται, ἐξ ἄλλου, φυσικῶς καὶ ἀδιάστως καὶ ἐνισχύεται τὸ τόσον ἐπωφελὲς ἀπὸ πάσης πλευρᾶς πνεῦμα τῆς συνεργασίας καὶ ἡ ἰδέα τῆς διεξαγωγῆς κοινῦ ἀγῶνος. Ἐξ ἄλλου, ἀποφεύγεται ἡ χρήσις ἐνὸς ἀτυχῶς οὐχὶ ἀσυνήθους μέσου ἀντιμετωπίσεως δυσχερῶν περιπτώσεων, ἢ δι' ἐπιρρίψεως τοῦ θάρους καὶ τῆς εὐθύνης ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἕτερον. Ἡ σκέψις περὶ διεξαγωγῆς κοινῦ ἀγῶνος ὀδηγεῖ εἰς τὴν προσπάθειαν ἐξευρέσεως ἄλλων μέσων ἀντιμετωπίσεως τῶν προβλημάτων ἄνευ μετατοπίσεως τῆς εὐθύνης καὶ τῶν βαρῶν ἀπὸ τῶν ἀρμοδίων καὶ ἐν

πάση περιπτώσει εις τήν αντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων κατὰ τρόπον, ἀποδεικνύοντα ὅχι τάσιν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ εὐθυνῶν καὶ καθηκόντων.

Δὲν εἶναι πράγματι δύσκολον γὰ ἀντιληφθῆ τις πόσον διάφοροι συνθῆκαι δημιουργοῦνται εἰς τήν μίαν ἢ εἰς τήν ἄλλην περίπτωσιν. Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα τῆς ιδέας ὅτι διεξάγεται κοινὸς ἀγὼν. Δημιουργοῦνται φυσικῶς καὶ ἀδιάστως εὐρύτερον κοινωνικὸν ἔρρισμα καὶ κλίμα ψυχολογικόν, διαδεδομένα εἰς εὐρύτερα κοινωνικὰ στρώματα.

ΙΧ) Χωρὶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον γὰ παραβλέπωνται ἡ σημασία καὶ ἡ συμβολὴ τῶν ἄλλων παραγόντων, ἡ προσοχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Κοινωνίας ὑπὸ τήν ἐκτεθεῖσαν ἔννοιαν, θὰ πρέπει γὰ στραφῆ εἰς τήν αντιμετώπισιν τῶν φλεγόντων καὶ δυσχερῶν προβλημάτων τοῦ ἱατρικοῦ καὶ τοῦ νοσηλευτικοῦ Σώματος καὶ ἰδίᾳ τοῦ τελευταίου.

Δὲν ὁμιλοῦμεν, οὐδὲ ἔχομεν ἄλλως τε ἀρμοδιότητα γὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τὰ εἰδικὰ ἐπιστημονικὰ καὶ τεχνικὰ ζητήματα τῶν δύο ὡς ἄνω Σωμάτων καὶ ἰδίᾳ τοῦ Νοσηλευτικοῦ Σώματος, ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τήν κατάρτισιν θεωρητικὴν καὶ πρακτικὴν κλπ. Ἄς ἐπιτραπῆ ὅμως γὰ διατυπωθῶν ἐνταῦθα ὠρισμένα παρατηρήσεις καὶ σκέψεις ἀπὸ γενικωτέρας κοινωνικῆς καὶ θὰ ἐλέγομεν ἀνθρωπιστικῆς πλευρᾶς.

Α) Πρέπει γὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον μὲ τήν προσπάθειαν ὅλων μας γὰ δημιουργηθῶν ὅροι καὶ προϋποθέσεις ἔστω καὶ ἐν μέρει ἀνεκτῆς ἐργασίας.

Αἱ σημεριναὶ συνθῆκαι καὶ διὰ τοὺς ἱατροὺς, ἰδίᾳ τοὺς νεωτέρους, ἰδιαίτερος ὅμως διὰ τὸ νοσηλευτικὸν προσωπικόν, τὸ ἔχον ἐπίγνωσιν καὶ συναίσθησιν τῶν καθηκόντων καὶ τῆς ἀποστολῆς του (καὶ τοῦτο δύναται γὰ λεχθῆ ὅτι, ἐὰν δὲν ἀποτελῆ τὸν κανόνα παρ' ἡμῖν, ἀπαντᾶται εἰς ἀξιόλογον ποσοστὸν) εἶναι πιεστικά θὰ ἐλέγομεν, καταθλιπτικά καὶ ἔτι πλέον ἐξοντωτικά.

Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίᾳ ἔτη παρατηρουμένη ἀξιόλογος πρόοδος τόσο εἰς τὸν διαγνωστικὸν καὶ θεραπευτικὸν, ὅσον εἰς τὸν νοσηλευτικὸν τομέα, ἢ ὅποια ἀποβαίνει, θεδαίως, εὐεργετικὴ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς,

ἔχει ἐπαυξήσει καὶ κατ' ἔκτασιν καὶ κατὰ χρόνον καὶ κατὰ τὰς δυσχερείας τῆς ἐκτελέσεως, τὰ καθήκοντα τόσο τοῦ ἱατρικοῦ, ὅσον καὶ ἰδίᾳ τοῦ νοσηλευτικοῦ Σώματος. Ἀπαιτεῖται ἐπομένως ἐνίσχυσις κατ' ἀριθμὸν χωρὶς ἐννοεῖται γὰ παραμελῆται καὶ ἢ κατάρτισις καὶ ἰδίᾳ τὸ ἦθος καὶ ἢ βελτίωσις τῶν συνθηκῶν καὶ ὄρων ἐργασίας.

Δὲν εἶναι, ὡς γνωστὸν, τοῦτο εὐχερὲς διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους. Δὲν εἶναι πράγματι τόσο εὐκόλος ἢ εὐρεσις προσώπων, δυναμένων καὶ ἐχόντων τήν θέλησιν, καὶ τήν μεγάλην ὑπομονὴν καὶ αὐτοθυσίαν γὰ ἀναλάβουν τὸ τόσο βαρὺ καὶ ἐπίπονον ἔργον. Οὐτε καὶ τόσο συντόμως γίνετα ἢ στρατολογία καὶ ἔνταξις, πολὺ δὲ περισσότερο ἢ μόρφωσις καὶ ἢ πρακτικὴ ἐξάσκησις τοιοῦτου προσωπικοῦ. Ἀκριβῶς δὲ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο πολὺ ἔχει γὰ συμβάλῃ, ἐκτὸς τῶν ἀρμοδίων παραγόντων, καὶ ἢ Κοινωνία ὡς σύνολον καὶ τὰ ἀπαρτίζοντα αὐτὴν πρόσωπα ἀτομικῶς ἢ ὑφ' οἵανδήποτε δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν ἰδιότητα. Κατὰ πολλοὺς τρόπους δύναται γὰ ἐνεργήσουν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἢ Κοινωνία καὶ τὰ κατ' ἰδίαν μέλη αὐτῆς καὶ αἱ διάφοροι κοινωνικαὶ ὀργανώσεις καὶ γὰ ἀποβῆ πολῦτιμος καὶ λίαν εὐεργετικὴ ἢ συμπάραστασις καὶ συνεργασία αὐτῶν.

α) Οὕτως, ἐν πρώτοις, δύναται καί, ἄς ἐπιτραπῆ γὰ εἰπόμεν, ὀφείλουν τὰ κατ' ἰδίαν μέλη τῆς Κοινωνίας καὶ αἱ διάφοροι ὀργανώσεις γὰ παρακινοῦν, γὰ παρωθοῦν, γὰ ἐνισχύουν καὶ γὰ βοηθοῦν ἠθικῶς καὶ ψυχολογικῶς, ἐνδεχομένως δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον τὰ ἔχοντα διαθέσιν καὶ ἰκανότητα γὰ εἰσέλθουν καὶ γὰ διακονήσουν εἰς τὸ νοσηλευτικὸν Σῶμα πρόσωπα. Δὲν εἶναι μικρὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν περιπτώσεων, κατὰ τὰς ὁποίας, ὡς ἐκ τῆς καθημερινῆς πείρας ἐπαληθεύεται, ἢ ἐνθάρρυνσις ἐκ μέρους ἐνὸς οἰκείου, συγγενῶν, φιλικῶ ἢ προσώπου ἐμπνέοντος ἐξ ἄλλου λόγου ἐμπιστοσύνην, συνετέλεσεν εἰς τήν ἀποκρυστάλλωσιν μιᾶς ὁμοίας ἀποφάσεως ἢ ἐδημιούργησε τήν ἀφετηρίαν σχετικῆς σκέψεως ἢ προώθησε ταύτην ἀμυδρῶς ὑφισταμένην.

β) Περαιτέρω πολὺ θὰ συμβάλῃ εἰς τήν στρατολογίαν ἀρκετοῦ εἰς ἀριθμὸν καὶ καταλλήλου ἀπὸ ἀπόψεως ἀντοχῆς καὶ πρὸ πάντων ψυχικῆς διαθέσεως νοσηλευτικοῦ ἐν

γένει προσωπικοῦ, ἢ ἐκ μέρους τῆς Κοινωνίας ἀναγνώρισις τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων δυσχερειῶν καὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐκτελουμένου ἔργου καὶ συμπαραστάσις εἰς τὰ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο διακονοῦντα καὶ μοχθοῦντα πρόσωπα καὶ ὅπερ τὸ σπουδαιότερον ἢ ἀσκησις ἠθικῆς πίεσεως πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν (Κρατικὴν, ἰδιωτικὴν κλπ.) πρὸς λήψιν μέτρων, ἀνταποκρινομένων ἔστω καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν δύσκολον, σκληρὰν καὶ ἐξαντλητικὴν ἐργασίαν τῶν ὡς ἄνω προσώπων.

Ἡ ὡς ἄνω συμπαραστάσις καὶ ἠθικὴ ἐνίσχυσις καὶ ἐκδήλωσις ἐκ μέρους τῆς Κοινωνίας εἶναι μεγάλης σημασίας, ἐνῶν ἐξ ἄλλου, οὐδεὶς δύναται νὰ μὴ χαρακτηρίσῃ ταύτην ὡς τὸ εἰρηνικώτερον καὶ μᾶλλον ἀθόρυβον μέσον ἐξαναγκασμοῦ, τὸ ὁποῖον ἐξ ἄλλου εἶναι καὶ ἀπολύτως ἠθικὸν καὶ νόμιμον.

γ) Ἡ ὡς ἄνω συμπαραστάσις τὴν ὁποῖαν πολὺ ταχέως θὰ αἰσθανθοῦν κατὰ πολλοὺς τρόπους τὰ μοχθοῦντα πρόσωπα, δὲν εἶναι ἀσφαλῶς τὸ πᾶν, ἀλλὰ πολὺ θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον ἀντιμετώπισιν καὶ λύσιν τῶν σχετικῶν ζητημάτων. Ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ ὀπλίση μὲ θάρρος καὶ ὑπομονὴν τὰ ἀσκοῦντα τὸ ὡς ἄνω σοβαρὸν λειτούργημα πρόσωπα, πειθόμενα ὅτι ἀπὸ ἀνθρωπίνης καὶ δὴ ἀπὸ κοινωνικῆς πλευρᾶς γίνεται ὅ,τι θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ καὶ ὅτι ἡ ἀδυναμία δημιουργίας καλύτερων συνθηκῶν, δὲν ὀφείλεται εἰς ἀδιαφορίαν ἢ ἀδράνειαν ἀνθρωπίνην.

δ) Πέραν πάντων τούτων ἢ ὑπὸ τῆς Κοινωνίας συνεχῆς παρακολούθησις τῆς ἐξελίξεως τῶν σχετικῶν προβλημάτων μετὰ ἐνδιαφέροντος προσδίδει εἰς αὐτὰ ἰδιαιτέραν χροιάν, ἢ ὁποῖα δὲν στερεῖται σημασίας καὶ πρακτικῶν συνεπειῶν. Παύουν πλέον τὰ σχετικά ζητήματα νὰ ἐμφανίζωνται ὡς ἀπλαῖ διεκδικήσεις τῶν ἐργαζομένων, αἱ ὁποῖαι σημειωτέον δὲν προβάλλονται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτὴν κατὰ ἀξιομνημόνευτον παράδοσιν τοῦ νοσηλευτικοῦ σώματος καὶ δὲν στηρίζονται ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ καὶ συνήθως ἐμφανιζομένου ἐπιπέδου καὶ τῶν ὁποίων ἢ ἰκανοποιήσις δὲν ἐπεδιώχθη διὰ τῆς προσφυγῆς εἰς τὰ γνωστὰ νόμιμα καὶ θεμιτὰ ἢ καὶ ἐνδεχομένως ὄχι καὶ τόσον κανονικὰ μέσα, εἰς τὰ ὁποῖα κατέ-

φευγον ἢ καταφεύγουν ἐνίοτε ἄλλαι κατηγορίαι ἐργαζομένων.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπίτευγμα, προῖον μακρᾶς καὶ εὐτυχῶς διατηρουμένης παραδόσεως, τιμητικὸν καὶ διὰ τὸ Νοσηλευτικὸν Σῶμα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν γενικώτερον, πρέπει νὰ διατηρηθῇ πάσῃ δυνάμει καὶ θυσίᾳ ὡς πολύτιμον ἀγαθόν. Τοῦτο δικαιολογεῖται ἀλλὰ δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ἐπιβάλλεται ἐν πρώτοις διότι ἐξυψώνει καθ' ἑαυτό, αὐτὸ τοῦτο τὸ Σῶμα. Περαιτέρω τοῦτο ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν, ἐκ τῆς καθημερινῆς πείρας καὶ πράξεως ἐπαληθευομένην καὶ ἐπαναλαμβάνομένην σταθερῶς διαπίστωσιν, ὅτι ἡ ἐργασία δὲν εἶναι μόνον μέσον ἐξοικονομήσεως τῶν μέσων ἐντίμου βιοπορισμοῦ ἢ καὶ ἀνέτου διαδιώσεως καὶ καλύτερας ἀπολαύσεως τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν ἐν ὄψει τῶν θαυμαστῶν προόδων, ἃς ὁ Δημιουργὸς ἐπιτρέπει εἰς τὴν μοχθοῦσαν ἐπιστήμην καὶ τέχνην ἐν ἱεραρχικῇ πάντοτε ὑποταγῇ εἰς τὰς ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀξίας, ἀλλὰ κοινωνικὸν λειτούργημα εὐλογημένον παρὰ Θεοῦ καὶ ἀποτελοῦν τὴν εὐγενεστέραν καὶ συμφωνοτέραν πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀπασχόλησιν αὐτοῦ.

ε) Τὸ νοσηλευτικὸν ἔργον καὶ ἰδίᾳ τὸ ἔργον τῆς Ἀδελφῆς Νοσοκόμου ἐξυψοῦται κατόπιν τούτου καὶ ἀποκτᾷ τὸν ἀληθῆ καὶ προσήκοντα χαρακτῆρα αὐτοῦ, οὐ μόνον σκληρᾶς καὶ ἐπιπόνου σωματικῆς ἀπασχολήσεως, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνωτέρας πνοῆς πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς δραστηριότητος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὅμως ἀποκτᾷ καὶ μεγαλυτέραν (ὡς εἶναι ἄξιον) κοινωνικὴν ἀκτινοβολίαν καὶ ἐπιφάνειαν μὲ πολλὰς εὐεργετικὰς ἀντανακλάσεις ἐπὶ τῆς καθόλου κοινωνικῆς ζωῆς.

Πράγματι, τὸ Νοσηλευτικὸν Σῶμα καὶ ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας ἐπιτελεῖ, ἐκτὸς τῆς κυρίας αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἀθόρυβως καὶ ἀφανῶς, ἄξιον λόγου κοινωνικὸν ἔργον χριστιανικῆς πνοῆς καὶ αὐτόχρημα φιλανθρωπικὸν ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν τοῦ ὄρου ἔννοιαν. Ἀποτελεῖ τοῦτο διὰ τῆς ἐν γένει συμπεριφορᾶς του καὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἀσχεῖ τὸ δυσχερές, ἐπίπονον καὶ σκληρὸν ἔργον του, τῆς ἀδιάστως ἐκδηλουμένης καλωσύνης, τῶν εἰλικρινῶν ἐκδηλώσεων ψυχικῆς συμμετοχῆς, συμπαραστάσεως εἰς τὸν ἀνθρώπι-

πινον πόνον, τόν καλύτερον συνεργάτην τοῦ Κράτους καί πάσης ἐξ ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ὑγιoῦς κοινωνικῆς προσπάθειας πρὸς βοήθειαν καί ἀνακούφισιν τῆς πασχούσης μερίδος τῆς Κοινωνίας καί τόν εἰρηγικόν μὲν, ἀλλὰ δυσχερῶς ἐξουδετερούμενον ἀγωνιστὴν κατὰ τῶν ἀντιχριστιανικῶς, ἀντεθνικῶς καί ἀντικοινωνικῶς ὑπὸ ποικίλους τρόπους ἐκδηλουμένων δυνάμεων.

στ) Ἡ κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, κατὰ τρόπον οὐδένα θίγοντα, καί ἄνευ οὐδεμιᾶς ἰδιαιτέρας ἐπιβαρύνσεως φυσικῆ καί ἀδιάστος κοινωνικῆ ἐξύψωσις τοῦ νοσηλευτικοῦ σώματος, οὐ μόνον πολὺ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ τούτου τοῦ νοσηλευτικοῦ ἔργου ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ἔννοιαν αὐτοῦ, μὲ σημαντικὰς εὐεργετικὰς ἐπιπτώσεις διὰ τὴν ἰδιωτικὴν καί ἐθνικὴν ἐν γένει οἰκονομίαν, ἀλλὰ καί θὰ ἀποτελέσῃ σπουδαῖον παράγοντα εἰς ὅλους τοὺς ἠθικοὺς καί πνευματικοὺς ἀγῶνας τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Πατρίδος καί τῆς ὑγιoῦς μερίδος τῆς Κοινωνίας ἐν γένει.

*
**

Ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς ἀσθενείας καί τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου ἀποκτᾶ καθολικώτερον καί ἀνώτερον περιεχόμενον. Γίνεται, πρά-

γματι, κοινωνικὸς ἀγὼν, οὐ μόνον ὕλικῆς ἀλλὰ καί πνευματικῆς καί αὐτόχροημα ἠθικῆς φύσεως. Διὰ τῆς καθολικότητος ταύτης μετριάζονται καί ἀπαιμβλύονται κατὰ φυσικὸν καί ἀθόρυβον τρόπον αἱ δυσχέρειαι, τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζει σημαντικὸς ἀριθμὸς ἀσθενῶν, ἰδίᾳ τῶν ἀσθενεστέρων οἰκονομικῶς καί ἀπὸ ἀπόψεως δραστηριότητος.

*
**

Ἄλλ' ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς ἀσθενείας καί τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου εἶναι συγχρόνως ἀγὼν καί τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας καί τῆς ἐξαθλιώσεως ὕλικῶς καί πολλακίς καί ἠθικῶς, φαινομένων τὰ ὁποῖα καί εἰς τὸ Θεῖον Θέλημα δὲν ἀνταποκρίνονται καί εἰς τὰ εὐγενῆ συναισθήματα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς προσκρούουν. Ἡ καταπολέμησις ἐπιμένως καί ἡ πρόληψις αὐτῶν εἶναι σκοποί, εὐλογημένοι παρὰ Θεοῦ καί σύμφωνοι πρὸς τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τῶν ἀνθρώπων καί οἱ, εἰς τὴν πραγματοποιήσιν αὐτῶν διακονοῦντες ἢ ὅπωςδήποτε εἰλικρινῶς συνεργαζόμενοι, καθίστανται ἀγωνισταὶ εὐγενῶν καί ωραίων ἀγῶνων.

